

Με τον όρο **φονταμενταλισμός** ή και **θεμελιωτισμός** εκφράζονται οι ζηλωτικές τάσεις επιστροφής του ανθρώπου σε άκρως συντηρητικά θρησκευτικά βιώματα, τα οποία λειτουργούν ως μέσο αντίστασης σε κάθε ενδεχόμενη αλλαγή ή θρησκευτική μεταρρύθμιση.^[1] Ο όρος αυτός, χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά την περίοδο μεταξύ των τελών του **19ου αιώνα** και των αρχών του **20ού** από τους υποστηρικτές του, με σκοπό να περιγράψει ένα συγκεκριμένο ρεύμα θρησκευτικών απόψεων στο πλαίσιο της σύγκρουσης που είχε ξεσπάσει στις τάξεις της **αμερικανικής προτεσταντικής** κοινότητας μεταξύ φονταμενταλιστών και νεωτεριστών.^[2] Διαθέτει κοινωνικά χαρακτηριστικά και αφορά κυρίως τον **Χριστιανισμό** (από όπου και προέρχεται ως όρος), το **Ισλάμ** και τον **Ιουδαϊσμό**.^[1]

Χριστιανικός φονταμενταλισμός [[Επεξεργασία](#) | [επεξεργασία κώδικα](#)]

Ο **χριστιανικός** φονταμενταλισμός γεννήθηκε μέσα στους κόλπους του **Προτεσταντισμού** και στη συνέχεια επεκτάθηκε και στις υπόλοιπες Ομολογίες. Διακρίθηκε σε δύο κατηγορίες, τον ορθολογικό και τον χαρισματικό. Η πρώτη τάση είχε ως επιδίωξή της τον εξορθολογισμό της ζωής, με βάση τις θρησκευτικές αρχές. Από την άλλη πλευρά, η δεύτερη τάση επεδίωκε την τάση φυγής από τον κόσμο και περιστρεφόταν γύρω από έννοιες όπως το συναίσθημα, το ατομικό βίωμα, το θαύμα, το μυστικισμό, τους μάρτυρες της Πίστεως κ.λπ.

Για τον φονταμενταλισμό γίνεται λόγος και στη **Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία**. Εκφράζεται μέσα από την αντίσταση σε κάθε εκσυγχρονιστική τάση στην εκκλησιαστική ζωή, το τελετουργικό, τη διδασκαλία, το ήθος, την οργάνωση κ.λπ. Μάλιστα, αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στη διατήρηση της παραδοσιακής σεξουαλικής ηθικής.

Φονταμενταλιστικές τάσεις και συμπεριφορές εντοπίζονται και στο χώρο επιρροής της **Ορθόδοξης Εκκλησίας** σε ομάδες που παραμένουν προσκολλημένες στους θρησκευτικούς τύπους, όπως συμβαίνει με τους **Παλαιοημερολογίτες** στην **Ελλάδα** και με τους **παλαιούς πιστούς** στη **Ρωσία**.^[3]

Ισλαμικός φονταμενταλισμός [[Επεξεργασία](#) | [επεξεργασία κώδικα](#)]

Το πιο πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη φονταμενταλιστικών τάσεων αποτέλεσε ο **ισλαμικός** χώρος. Ο **μουσουλμανικός** φονταμενταλισμός στρέφεται εναντίον της εκκοσμίκευσης και της εισβολής της δυτικής παράδοσης και ηθικής καθώς και σε οτιδήποτε άλλο είναι ξένο προς την ισλαμική πραγματικότητα. Αντιθέτως, στοχεύει στην ενδυνάμωση της ισλαμικής θρησκευτικής και πολιτισμικής παράδοσης. Διακρίνεται για το στενό του σύνδεσμο προς την ουσία και τον τρόπο άσκησης της πολιτικής εξουσίας. Ως όπλο, χρησιμοποιεί τον ιερό πόλεμο, δηλαδή την **Τζιχάντ**, για την υπεράσπιση της ισλαμικής παράδοσης αλλά και για την επέκταση της ισλαμικής κυριαρχίας. Ο μουσουλμανικός φονταμενταλισμός είναι ιδιαίτερα δυναμικός και βίαιος και διαθέτει πολλά ανορθολογικά χαρακτηριστικά^[4] ενώ υπολογίζεται ως μια από τις σημαντικότερες πολιτικές και ιδεολογικές δυνάμεις στον κόσμο.^[5]

Παραδείγμα ισλαμικής φονταμενταλιστικής οργάνωσης αποτελούν οι **Αδελφοί Μουσουλμάνοι**.^[6] ενώ ένας από τους σημαντικότερους εκπροσώπους του ισλαμικού φονταμενταλισμού του **20ού αιώνα** ήταν ο **Ιρανός Αγιατολάχ Χομεϊνί**.

Ιουδαϊκός φονταμενταλισμός [[Επεξεργασία](#) | [επεξεργασία κώδικα](#)]

Ο ιουδαϊκός φονταμενταλισμός δεν χαρακτηρίζεται τόσο από την επιδίωξή του για ακριβή προσήλωση στη **Βίβλο** όσο για την εμμονή του στη θρησκευτική παράδοση και τη θρησκευτική πράξη.^[7] Ως φαινόμενο εντοπίζεται στις τάξεις των ακτιβιστών **Σιωνιστών** καθώς και στους υπερορθόδοξους

Εβραίους.^[8] Ο Σιωνισμός, έχει χαρακτηριστεί από τους επικριτές του ως κίνημα με αποικιακό^[9] και ρατσιστικό^[10] χαρακτήρα ενώ οι υπερορθόδοξοι Εβραίοι κατηγορούνται ως σκοταδιστές, εξτρεμιστές και αρνητές διαφόρων θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως π.χ. η ισότητα των δύο φύλων.^[11]